

Список використаних джерел:

1. Саваренская Т.Ф. История градостроительного искусства: Поздний феодализм и капитализм. Учебник. - М.: Стройиздат, 1989. - 391 с.
2. Грушка Э. Развитие градостроительства. – Братислава: Издательство Словацкой Академии наук, 1963. – 609 с.
3. Бачинська Л. Сучасна архітектурна еkleктика: причина і тенденції/ Українське мистецтвознавство: матеріали, дослідження, рецензії: зб. наук. праць. Вип.9 / [Голов.ред. Г.Скрипник]; НАНУ, ІМФЕ ім. М.Т.Рильського. – К.: 2009. – С. 186-190.
4. Бачинська Л.Г. Архітектура житла України середини ХХ – початку ХХІ століть (історико-аналітичний нарис): навчальний посібник / Л.Г.Бачинська. – К.: КНУБА, 2016. – 292 с.: іл.

Аннотация

В статье рассматриваются сложившиеся под влиянием специфики существующего в то время социально-экономического строя тенденции формирования застройки Киева в конце XIX – начале XX ст.; на примерах застройки города обосновано, что объемно-пространственная организация главных улиц создана на основе нивелирования роли и функционального назначения отдельного гражданского сооружения.

Ключевые слова: Киев, застройка, еkleктика, функция, гражданское сооружение.

The summary

Tendencies of forming of building of Kyiv in the end XIX – beginning of XX of centuries that appeared under influence of features of existing at that time socio-economic terms, considered in this article. It is well-proven on the examples of building of city, that volumes of building and spatial organization of main streets created on principles of reduction of role and functional setting of separate civil building.

Keywords: Kyiv, building, eclecticism, function, civil building.

УДК 72:711

Василенко Л. Г.,

*кандидат архітектури, доцент кафедри містобудування
Київського національного університету будівництва і архітектури*

СКВЕРИ ІСТОРИЧНОЇ ЧАСТИНИ КИЄВА

Анотація: в статті розглянута проблема сучасного планувального вирішення територій в м. Києві, утворених на малих площах і перетинах вулиць, які сприяють появі невеликих місць, забудованих автостоянками або заправочними станціями, що значно впливає на екологію даної території. Зарубіжна практика та історичні приклади створення таких місць свідчать про інший, гуманний підхід, а саме – створення скверів, зелених оаз, які виконують

низку важливих функцій буферної природної зони, підтримують життєзабезпечення, відпочинок та дозвілля для людей різного віку.

Ключові слова: сквери, благоустрій, озеленення, планувальні рішення, міські структури, ландшафт, рельєф, історичні місця.

Звернення до історичних джерел початку ХХ ст. показує, що у містобудуванні Києва архітектори використовували невеликі території, утворені в напрямку розташування вулиць, враховували умови рельєфа, використовували територію для зелених насаджень – скверів для відпочинку та зняття екологічних напружень. Такий логічний, раціонально-гуманний підхід в плануванні і ставленні до жителів району і міста в цілому повинен бути відновлений і відроджений. Сквери, які виконують низку важливих функцій в міській структурі, є також і важливою буферною зоною.

Існує, за довідниковими даними, два типи скверів, розташованих на площі і віддалених від забудови проїздами, і сквери, які входять в квартальну забудову. До перших відноситься Золотоворотський (на перетині вул. Володимирської та вул. Ярославів Вал, обіймає «Золоті Ворота»), сквери на перетині вул. О. Гончара і вул. Чапаєва, на площах І. Франка, Б. Хмельницького (їх розпланування відноситься до кінця ХІХ, початку ХХ ст.), сквери, що розташовані на Львівській площі, перетині вул. Січових Стрільців та вул. Ярославів Вал. До другого типу відносяться сквер біля Палацу Спорту (створений у 1965 р. на ділянці 1.24 га), сквер біля Палацу піонерів та школярів (1965 р.), сквер біля Палацу культури «Україна» (1970 р.) [1].

Декілька скверів, розташованих в центральній частині Києва, перетворені після реконструкції 1974 р. в експозиційно-рекреаційну зону Софійського заповідника. В багатьох скверах центральної частини міста створені пам'ятники і монументи, фонтани, скульптурні композиції, квітники, озеленені простори. В Києві (дані кінця ХХ ст.) існує понад 200 скверів загальною площею біля 300 га. [1, с. 561]

Аналіз міського ландшафту Києва свідчить про цікаву просторову взаємодію куточків озеленення (скверів), які є елементом міста, що формує цілісним організм разом із структурними об'ємними елементами, що оточують ці оази. До числа найважливіших структурних елементів міста належать: центральна частина (місто Ярослава Мудрого), Печерськ, Поділ, система перетинаючих транспортних сполучень, забудова житловими об'єктами, нові райони. Важливо означити історичні умови та фактори, які обумовили формування скверів і пов'язаних із загальними умовами розвитку міст, містобудівних процесів, що відбувалися в Києві кінця ХІХ – початку ХХ ст.,

значимість далекоглядного планування і просторового ситуювання та взаємодії з внутрішньою архітектурною організацією.

Цікаво, що ще на поч. 1860-х років в Києві не було ні скверів, ні благоустроєних садів для громадського дозвілля та відпочинку. Так званий «Царський сад» (місце громадських прогулянок) в той час був занедбаний [5]. Щоб відпочити та подихати свіжим повітрям, мешканці їздили цілими компаніями на човнах по Дніпру, а у великі свята в Кадетську рощу або ліси Голосіївської та Китаївської пустині [5].

Сквер – (англ. Square, буквально квадрат) озеленена ділянка громадського користування для відпочинку на території населеного пункту, відіграє і декоративну роль [3, с. 620].

Сквери разом із садом, парком житлового району із громадським центром або житловими спорудами формують громадську територію житлового району [2, с. 178]. Сквер за сучасними нормами має займати площу з розрахунку 6 м.кв. на людину. Загальні насадження становлять 75-85 %, доріжки, майданчики, алеї – 12-18 %, споруди і малі архітектурні форми – 2-5 %. В скверах історичної частини Києва пішохідні алеї спроектовані за напрямками основних пішохідних потоків уздовж проїдних доріг, місць відпочинку, вздовж вулиць з інтенсивним пішохідним рухом. Зеленим насадженням вздовж магістральних вулиць надана форма рядової посадки, деревної, кущової групи вздовж проїздної частини. Ширина газону для одного ряду дерев не менше 3 м. Деревні та кущові групи розташовуються на газонах шириною не менше 6 м., квітники на газонах і в окремих вазах. До складу елементів облаштування скверів входять малі архітектурні форми: декоративні фонтани, діючі фонтани, зведені ще на поч. ХХ ст. (сквер по вул. О. Гончара), лавки, садові меблі.

Сквер – це територія озеленення загального (періодичного) користування. Утворення скверів на території Старого міста Ярослава, а цей аспект нас цікавить особливо і важливо його означити для території населеної частини Києва, обумовлювалось, крім просторових чинників, ландшафтними особливостями території, перепадами високих частин з пониженими, підйомами, органічне поєднання житлових і громадських структур цих та різних чинників, їх синтез сприяли створенню цілісного архітектурного образу ансамблю у кожному конкретному випадку. Розглядаючи зовнішні просторові зв'язки зелених утворень-скверів з архітектурними об'ємами, вбачаємо певні закономірності формування композиції елементів міського середовища, що пов'язані із специфікою ландшафтної ситуації.

Важливо означити, що для Києва створення парково-озелених утворень в розпланувальній структурі було характерним явищем, адже ще в період початку ХХ ст. Київ являв собою просторове утворення з усіма спадковими

історичними особливостями, специфічними за композиційно-планувальною структурою. На зламі ХІХ-ХХ ст. почалось формування нових підходів у містобудуванні з використанням новітніх досягнень, що відповідали практичним вимогам. Проводилась активна розбудова міста, особливо розгорнулося будівництво прибуткових будинків в історичній частині міста.

За твердженням В. Тимофієнка, в розбудові вулиці, їх плануванні були різючі розмаїтості, але в ряді випадків спостерігався потяг до створення «композиційно-узгодженого вирішення перехресть вулиць», де наріжні будинки облаштовувалися вежами, банями, наметами, що вносило у міський краєвид риси романтизму і надавало окремим частинам міста урбаністичної завершеності [4, с. 420]. Розумно, творчо і раціонально архітектори поставилися до рельєфів Києва у проектуванні вулиць, що визначило розмаїття перспектив, візуальних зв'язків, близьких чи далеких його частин, використовували вільні, несприятливі місцеві території між вулицями, щоб створити ландшафтні своєрідні куточки.

Література:

1. Киев. Энциклопедический справочник. Под ред. А. В. Кудрицкого. Изд. второе. – К.: Голов. Ред. УСЭ, 1985. – С. 561.
2. Посацький Б. С. Основи урбаністики. / Б. С. Посацький // Навч. Посібн. - Львів: Вид. Націон. Університету «Львівська політехніка», 2010. – С. 178.
3. Словник іншомовних слів. За ред. чл.-кор. АН УРСР О. С. Мельничука. – К.: Гл. Ред. УРЕ АН УРСР, 1975.
4. Історія української архітектури. За ред. докт. мистецтв. проф. В. І. Тимофієнка. – К.: Техніка, 2003. 471 с.
5. Паталеев А. В. Старий Київ /А. В. Паталеев// - К.: «Либідь», 2008. С. 162.

Аннотация

В статье рассмотрена проблема современного планировочного решения территорий в г. Киеве, образованных на малых площадях и пересечениях улиц, которые способствуют появлению небольших мест, которые застраиваются автостоянками или заправочными станциями, что значительно влияет на экологию данной территории. Зарубежная практика и исторические примеры создания таких мест свидетельствуют о другом гуманном подходе, а именно – создание скверов, зеленых оазисов, которые выполняют ряд важных функций буферной природной зоны, поддерживают жизнеобеспечение и отдых для людей разного возраста.

Ключевые слова: скверы, благоустройство, озеленение, планировочные решения, городская структура, исторические места, ландшафт, рельеф.

Annotation

This article provides problem of modern planning structures in Kiew, formed on little squares and street crosses, which influence on city ecology and create places for rest. We made analysis of historical examples the squares plannings of the early XX-th century in Kiew. European practice and historical examples show another method of creating free spaces in the city, green oasis, which provide important functions of nature zone, called humane method.

Keywords: square, landscape, environment, planning and city structures, historical places, relief.

УДК 72.01

Вітченко Д. М.,

*Харківський національний університет
міського господарства ім. О.М. Бекетова*

УКРАЇНСЬКИЙ ТРАДИЦІЙНИЙ КОНТЕКСТ В АРХІТЕКТУРНОМУ ДОРОБКУ С. П. ТИМОШЕНКА ХАРЬКІВСЬКОГО ПЕРІОДУ ТВОРЧОСТІ

Анотація: висвітлюється творчі підходи застосування українського традиційного контексту в архітектурній діяльності цивільного інженера С. П. Тимошенка харківського періоду (1909 –1918 рр.).

Ключові слова: український традиційний контекст, національна ідентичність в архітектурі, національний романтизм, український архітектурний модерн.

Актуальність. У сучасному світі намітилася зміна акцентів від глобальних тенденцій до регіональних принципів формування архітектури. Приділяється все більше уваги до національних архітектурних традицій. Актуалізується питання розкриття теми ідентичності національної та регіональної архітектури. Постає проблема творчої спадкоємності національних стильових напрямків при співзвучності законів формотворення успадкованої архітектури та архітектури, що унаслідкується та спільності їх ціннісних орієнтирів [3, с. 29].